

Шановні працівники ПП «Агроєкологія», орендодавці, односельці! Христос Воскрес!

Сердечно вітаємо з найбільшим християнським святом – Світлого Воскресіння Господа Ісуса Христа! Понад два тисячоліття тому Господь явив найвеличніше диво Свого Воскресіння. Цей день став початком нової епохи, в яку людство отримало надію на спасіння й вічне життя. І разом із весняною природою нині відроджуються щирі серця – до віри, любові, Великодньої радості.

Ми бажаємо, щоб ця радість заповнила Ваші душі і оселі, витіснила смуток і принесла спокій. Щоб кожна людина і вся наша країна прийшли до миру й процвітання, добра і щастя. Здоров'я Вам і Вашим рідним, любові, сімейного затишку, оптимізму й благополуччя!

Воістину Воскрес!

З повагою, засновники, дирекція ПП «Агроєкологія»

Події

Знання й натхнення для болгарських фермерів

28–29 березня в міжнародному Центрі органічного землеробства відбувся тренінг для болгарських фермерів. Тепер наш досвід стане у пригоді колегам ще в одній країні.

Ініціатором та співорганізатором тренінгу виступила компанія Tradin Organic (Нідерланди). Як розповів менеджер компанії Томас ван Хассельт, вона спеціалізується на торгівлі органічними продуктами та їх переробці. Tradin Organic – дочірня фірма канадської SunOpta. Компанії працюють у ряді країн. У сфері їхніх інтересів – 25 груп органічних продуктів. Їх купують великими партіями, а потім віддають на переробку меншим фірмам, які мають власні торгові марки. Перероблена і розфасована продукція надходить у супермаркети. Є й власні потужності. Так, у Ефіопії відбувається переробка кунжуту, в Нідерландах – какао.

А у Болгарії налагоджена переробка насіння соняшнику. Його очищають від лушпиння і використовують залежно від розміру: з дрібного насіння роблять олію та макуху, а велике фасують і відправляють у магазини, а також постачають пекарням. Звісно, для постійного виробництва необхідно багато сировини, яку вигідніше купувати всередині країни, а не завозити з-за кордону. Тож місцевим фермерам запропонували вирощувати органічний соняшник. Його насіння значно дорожче, ніж вироблене за інтенсивними технологіями, тому це приваблива пропозиція. Утім, у Болгарії органічний сектор тільки починає розвиватися, тож фермери мають сумніви щодо того, чи зможуть вони перейти на нову для них технологію. Отже, необхідно навчатися, знайомитися з досвідом успішних виробників. Саме тому Tradin Organic організувала для них поїздку в Україну.

Цілком свідомо представники компанії обрали для проведення тренінгу ПП «Агроєкологія». Технічний консультант Tradin Organic Рік Хіддінг наприкінці минулого року знайомився з органічним виробництвом України. Приїжджав він і в «Агроєкологію». Маючи досвід роботи на власній біодинамічній фермі, відразу зрозумів потенціал господарства і дав високу оцінку його роботи.

– У «Агроєкології» є 40 років історії, виробнича база, місце, де можна проводити навчання, – говорить Рік Хіддінг. – І у під-



Учасники тренінгу в Центрі органічного землеробства

приємства є філософія: ви не ганяєтесь за прибутком, а думаєте про землю, про наступні покоління. Це співпадає з нашою філософією.

Тож невдовзі від компанії Tradin Organic надійшла пропозиція щодо проведення тренінгу. Представники Tradin Organic запропонували план, за яким вони хотіли б провести навчання, а фахівці «Агроєкології» підготували програму, запросили спікерів, організували проживання й харчування слухачів. Крім болгарських фермерів, участь у тренінгу взяли і їхні українські колеги, які теж хочуть перейти на органічні технології.

З Болгарії приїхали п'ять фермерів, які загалом обробляють 8 тис. га землі. Всі вони мають чималий досвід ведення інтенсивного сільського господарства – 25–30 років. Два господарства вже перебувають у переходному періоді до органічного виробництва, решта господарств ще придивляються до нового для них методу землеробства. Вони вирощують зернові, овочеві культури, а от тваринництво жоден із цих фермерів не має. Як пояснив менеджер по закупівлях у Східній Європі компанії SunOpta Георгій Рачев, в Болгарії досить складно

розвивати тваринництво, а особливо – органічне. Адже, відповідно до органічного законодавства ЄС, необхідно виконати багато умов, витративши на це чимало коштів. Особливо складно це у м'ясному скотарстві. До того ж, в інших країнах ЄС, наприклад, Німеччині, тваринницькій галузі надають великі субсидії. У Болгарії підтримка галузі значно скромніша. Георгій Рачев навіть приклад: у селі, де розташована фабрика із переробки соняшника, раніше був великий м'ясокомбінат. Але зараз він збанкрутував, не змігши працювати на умовах ЄС. А от у рослинництві більше можливостей для успішної роботи, у цій галузі легше пройти органічну сертифікацію. Тому фермери налаштовані насамперед вирощувати органічний соняшник, зернові культури, овочі.

Відповідно до цих запитів була побудована й програма тренінгу. Особливий акцент лектори робили на вирощуванні органічного соняшника. Зважаючи на відсутність у слухачів органічних добрив тваринного походження, багато розповідали про те, як у цій ситуації ефективно використовувати сидеральні культури. Деякі спікери прочитали навіть по кілька лекцій. Генеральний директор ПП «Агроєкологія» Гліб Лук'янен-

ко ознайомив слухачів з історією підприємства, а також розповів про підготовку органічного посівного матеріалу, особливості зберігання органічного зерна та догляду за складами для нього. Доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувачий кафедрою екології ПДАА Віктор Писаренко висвітлював тему живлення і захисту рослин в органічному землеробстві. Загальну характеристику моделі органічного землеробства «Агроєкології» дав головний агроном Сергій Козін. Агроном Павло Панов розкрив окремі елементи цієї технології. Кандидат сільськогосподарських наук, консультант з органічного виробництва Микола Биков зробив змістовні доповіді про органічну сертифікацію і принципи побудови сівозміни. Передовим методам автоматизації обліку і контролю виконаних робіт була присвячена лекція засновника системи Forland Дениса Глушка, використанню супутникової системи моніторингу полів – презентація операційного директора фірми Agrieye Corporation Андрія Лазоренка, про сучасну ґрунтообробну техніку розповів директор ТОВ «КЕТ Україна» Олександр Мірненко.

Дуже цінними для учасників тренінгу були практичні заняття. Головний економіст «Агроєкології» Інґа Тараскова провела навчання з розрахунку маржинального доходу виробництва певної продукції. А Микола Биков і Сергій Козін разом із слухачами розробили схеми сівозмін для їхніх господарств. Сподобалася всім і екскурсія по підприємству, під час якої гості побачили техніку, що працювала на полях «Агроєкології» 40 років тому, і сучасні машини й агрегати найвідоміших європейських виробників.

– Тренінг однозначно виявився цікавим і корисним, – зазначив Георгій Рачев. – Фермери ставили дуже багато запитань, що свідчить про їхню зацікавленість.

Найважливіший результат тренінгу – те, що його учасники переконалися: успіх у органічному землеробстві цілком можливий. Вони мали можливість надихнутися прикладом багаторічного господарювання ПП «Агроєкологія», існуванням відпрацьованої системи органічного виробництва, можливістю використання сучасних технічних досягнень, економічною доцільністю органічного виробництва, а ще спілкуванням з українськими колегами, науковцями. Тож тепер отримані знання залишається втілити на власних полях, які вже чекають першого зерна весняної посівної.

Ганна Козельська

Велика творчість природи і людини

22 березня, у Всесвітній день водних ресурсів, відбувся об'їзд полів ПП «Агроєкологія», учасники якого вкотре переконалися, наскільки важливі заходи із затримання зимової вологи на полях.

Всесвітній день водних ресурсів був запроваджений Генеральною Асамблеєю ООН у 1993 році. Причина цього – стурбованість організації тим, що більшість людей не усвідомлюють важливості водних ресурсів у розвитку економічної діяльності та соціального благополуччя. Тому ООН рекомендувала в цей день проведення заходів, які привертатимуть увагу до проблем якості питної води, необхідності охорони водних ресурсів та їх раціонального використання. Адже, за висновками експертів ООН, більше 20% населення Землі – близько 1,5 млрд. людей – страждають від нестачі води, придатної для пиття та зрошування посівів, а в середині поточного століття доступу до чистої води не матимуть уже 7 млрд. мешканців нашої планети.

Нині ця проблема актуальна не лише для Африки й Азії, як це було у минулі десятиліття. У 2017 році екологи констатували, що рівень води в річках України – один із найнижчих у Європі. Науковці застерігають, що в останні роки літо стало дуже спекотним, але, одночасно, через застарілу форму водопостачання, ми маємо величезний рівень споживання води, тобто підприємства, заводи, фабрики десять удвічі-втричі більше використовують води, ніж у Європі. Винищуються ліси вздовж річок – великих і маленьких. Це взагалі екологічний злочин. Тому Україна стоїть біля серйозної екологічної катастрофи, більш серйозної, ніж навіть Чорнобильська аварія.

Але нестача водних ресурсів впливає не лише на людину як таку, а також і на все навколишнє середовище та його складові – птахів, звірів, рибні запаси, рослини, біоценози тощо. Тому нинішнього року гасло Всесвітнього дня водних ресурсів: «Природа і вода».

Звісно ж, без води неможливе ведення сільського господарства. І це – та сфера, в



Микола Опара (праворуч), Сергій Козін та Родіон Морозов проводять заміри товщини снігового покриву

якій накопичення, збереження і раціональне використання водних ресурсів великою мірою залежить від аграріїв, від того, яку систему господарювання вони обирають і наскільки дбають про довкілля. Засновник ПП «Агроєкологія», Герой Соціалістичної Праці, Герой України Семен Свиридонович Антоненко під час об'їзду вчоргове переконливо довів, що господарювання у співпраці з природою корисне як для сільськогосподарського виробництва, так і для довкілля. Разом із знаменитим аграрієм на поля вирушили члени Полтавського товариства сільського господарства – кандидат сільськогосподарських наук, професор Микола Опара, ветеран праці Олександр Шепітько, спеціаліст з питань організаційно-аналітичного забезпечення Родіон Морозов, агроном підприємства Сергій Козін. Головною метою було дослідити, скільки снігу затрималося на площах, які увійшли в зиму в різному стані, а також залежно від наявності лісосмуг.

– Зараз у всьому світі землероби стурбовані отриманням урожаю, – сказав Семен Свиридонович. – Врожай знизився навіть у США, там, де збирали по 100 ц/га ячменю, останніми роками урожайність зменшилась. Врожай падатимуть й надалі, адже існує глобальна причина – нестача ґрунтової вологи.

В «Агроєкології», розуміючи цю проблему, застосовують комплекс методів, які допомагають поповнювати і зберігати запаси вологи в ґрунті. Зокрема, належну увагу тут приділяють снігозатриманню. Причому, використовують для цього ті прийоми, які підказує сама природа. Так, добре слугують меті снігозатримання рослинні рештки. У день об'їзду було вітряно, на дорогу здувало сніг з полів – утім, не з усіх. Так, на полі, де залишені стебла сояшника, ніякої хурделиці не було: сояшничиння гасило вітер, не даючи йому розгулятися. Тож навіть неозброєним оком було помітно, що сніг, який падав на цю площу протягом зими, тут і за-

лишився. Заміри показали, що товщина снігового покриву перевищує 20 см.

– Із цього поля вода не побіжить, коли розтаватиме сніг, – прокоментував побачене Семен Свиридонович.

Особливо глибоким сніг виявився поруч із лісосмугами і всередині них. Адже дерева зупиняють вітер, стають природною перешкодою для знесення снігу з полів.

– Той сніг, що в лісосмузі, розтаючи, піде в землю, – пояснює С. С. Антоненко. – То чому ж останні 50 років не висаджуються лісосмуги, а тільки безжально вирубуються?

Цього дня учасники об'їзду оглянули насадження бузку, висадженого кілька років тому окрай поля з метою снігозатримання. Куці піднялися, зміцніли і вже виконують покладену на них функцію: біля бузку наросло чимало снігу, який тут таки й розтане та збагатить водою поле, а ще ця посадка захищає дорогу, яка йде до току, від перемерзів.

Чудові результати і на площі, де з осені залишилася отава еспарцету. Рослини тут ледь виглядають з-під снігу, який покрив їх суцільним килимом товщиною 30 см.

Зовсім інша картина – на полі, де не залишилося рослинних решток. До того ж, воно не захищене лісосмугою. Товщину снігу тут заміряли, щоб порівняти з попередніми площами. І різниця виявилася різною: товщина снігового покриву тут склала лише 10–12 см.

– Де немає лісосмуги, пожнивних решток, рослин, стерні, там – удвічі менше снігу, – підсумував побачене Семен Свиридонович. – Сніг затримався там, де є лісосмуги, рослини. Тут сніг повільно розтане і волога піде в землю. Тут ми спостерігаємо велику творчість природи...

Додамо: і велику творчість людини. Адже прості аграрні прийоми, які не вимагають великих затрат чи особливої техніки, збагачують землю вологою, настільки потрібною для отримання вагомих врожаїв у нинішніх непростих кліматичних умовах. І це – досвід, який можна застосовувати в будь-якому господарстві. Звісно, якщо ставитися до природи і водних ресурсів з позиції дбайливого господаря, який живе і працює в гармонії з навколишнім середовищем.

Галина Озерська

Актуально

Як наповнити органічний кошик

15–16 березня в Одесі відбувся Другий Міжнародний Конгрес «Органічна Україна 2018». Участь у ньому взяли головний агроном нашого підприємства Сергій Козін та економіст Олександр Фесенко.

Ініціаторами проведення конгресу виступили Спілка виробників органічних сертифікованих продуктів «Органічна Україна» та Офіс підтримки реформ при Міністерстві аграрної політики та продовольства. Учасниками стали близько 300 фермерів та представників органічних аграрних підприємств з усієї України, науковці, експерти органічного ринку, трейдери, зарубіжні гості.

– Спрямування конгресу було насамперед політично-економічним, – розповідає Сергій Козін. – Йшлося про можливість реалізації органічної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках, розвитку органічного сектору в Україні та світі, споживання органічної продукції в нашій країні, майбутнє і перспективи розвитку цього сектору. Також обговорювали питання технології органічного виробництва – захисту рослин, застосування добрив тощо. Широкому загалу були представлені нові органічні підприємства, в тому числі – й невеличкі ферми, які успішно працюють в органічній сфері.

Під час пленарного засідання була оприлюднена актуальна інформація щодо стану органічного сектору у світі. Так, світовий ринок органічних харчових продуктів у грошовому виразі щороку зростає на 10–15% і зараз уже перевищив 75 млрд. євро. Найбільше споживання органічної продукції на душу населення в рік у Швейцарії – 274 євро. В Україні споживчий ринок органічних продуктів складає лише 21,2 млн. євро, або в середньому – 0,5 євро на особу протягом року. За даними Дослідного інституту органічного сільського господарства FiBL (Швейцарія), найбільше площ під органічними культурами нині в Австралії (22,7 млн. га), Аргентині (3,1 млн. га), США (2 млн. га), Іспанії (2 млн. га), Китаї (1,6 млн. га), Італії (1,5 млн. га), Франції (1,4 млн. га), Уругваї (1,3 млн. га), Індії (1,2 млн. га) та Німеччині (1,1 млн. га). Натомість в Україні – менше 400 тис. га. Тож у нашій країні необхідно працювати над формуванням як філософії органічного виробництва та споживання, так і державної політики щодо їх розвитку.

Проте, хоча доля органічної продукції на ринку продуктів харчування України становить не більше 0,1%, зараз на полицях магазинів уже можна знайти таку продукцію всіх груп – від круп і овочів до м'яса і молока. Це підтвердив своєрідний експеримент організаторів, які під час конгресу розіграли між учасниками шість кошиків

із органічними продуктами. Причому, весь вміст цих кошиків був придбаний у місті, де проходив захід.

– Приємно, що лінійка органічних продуктів за рік збільшилася, – сказала у своєму виступі експерт Офісу підтримки реформ напрямку органічного виробництва та нішевих культур Мінагрополітики Олена Березовська. – Кошики із органічними продуктами ми наповнили в Одесі, при цьому ще раз переконалися, що це абсолютно можливо, причому, ці продукти не коштують дуже дорого.

Вона також розповіла про головні пріоритети Мінагрополітики в напрямку розвитку органічного ринку України. Серед найважливіших – завершення розробки законодавчої бази галузі, створення прозорих органічних реєстрів, прямий діалог між міністерством та органами сертифікації, операторами ринку. Певні кроки в цьому напрямку вже зроблені. Так, нещодавно створений Офіс підтримки реформ органічного виробництва Мінагрополітики, триває вдосконалення проекту нового закону про органічне виробництво, співпраця з органами влади областей в питаннях розробки регіональних програм підтримки органічного виробництва тощо. Проте, держава могла б зробити ще більше.

– Я хотів би від держави простого кроку: зробіть державне замовлення на органічний продукт для дитячого садочка,

школи та лікарні, – запропонував голова наглядової ради ПрАТ «Етнопродукт» Олег Жуковський. – Якщо в деяких західних країнах, наприклад, Чехії, дошкільні, освітні та медичні заклади зобов'язані купувати 70% органічних продуктів, то чому для нас це непосильне завдання? Чому відповідні державні органи, які покликані контролювати якість продукції, не можуть сказати всю правду про неорганічні продукти, наскільки вони шкідливі?

Отже, залишається сподіватися, що до думки виробників у нашій країні нарешті почнуть дослухатися, і ситуація почне змінюватися на краще.

Робота конгресу відбувалася також у дев'яти секціях. В одній із них – «Органічні зернові та олійні культури» – Сергій Козін розповів про технологію вирощування зернових, а саме – пшениці 1-го класу, яку успішно застосовує наше підприємство.

Також було багато цікавого спілкування із закордонними гостями – як консультантами, експертами, так і імпортерами органічної продукції. Сергій Козін та Олександр Фесенко взяли участь і у прес-конференції, де разом із іншими учасниками відповідали на чисельні запитання журналістів. Тож повернулися у господарство із новими знаннями, знайомствами, планами на майбутнє і надіями на подальший розвиток органічного ринку України.

Павло Панов, агроном

Біодинамічне землеробство вивчають в Україні

Існує кілька землеробських систем, які дозволяють виробляти природну, корисну для здоров'я людей продукцію. Одна з них – біодинамічне землеробство. У Школі біодинаміки України опановує цей напрямок і головний агроном «Агроекології».

Від філософії до ферми

Біодинамічне землеробство у багатьох практичних аспектах дуже подібне до органічного. Відмінності, що існують, стосуються, насамперед, філософської основи господарювання. Принципи біодинаміки стверджують, що все живе – це добре збалансоване ціле не лише в земному, але й у космічному взаємозв'язку. Отже, у всьому живому діють певні формотворчі сили, що мають своє джерело у космосі. З цієї точки зору, землеробські господарства – це добре збалансовані організми, що складаються з ґрунту, рослин, тварин і людей. Вони здатні забезпечувати себе всім необхідним і перебувати у гармонійному стані. Захворювання рослин чи тварин, навалу шкідників чи бур'янів біодинамічні фермери розглядають як ознаку захворювання всієї системи.

Серед специфічних, властивих лише біодинамічному землеробству, особливостей – застосування біодинамічних препаратів, які фермери виробляють з певним чином підготовленої рослинної й тваринної сировини, коров'ячого гною, мінералів. Всі агрономічні операції – сівбу, полив, підживлення тощо – у цій системі узгоджують із космічними ритмами, що залежать від Сонця, Місяця та інших планет і зірок.

Принципи біодинамічного землеробства сформулював у 1924 році австрійський учений, доктор філософії Рудольф Штайнер і виклав у циклі з восьми лекцій, відомих як «Сільськогосподарський курс», або «Духовні наукові основи землеробського процвітання». Цікаво, що Рудольф Штайнер не був аграрієм. Він був талановитим педагогом. Його система виховання й освіти зараз широко відома у світі як вальдорфська школа педагогіки. Також він розробляв нові філософські підходи у мистецтві, архітектурі, медицині, соціальному устрої суспільства тощо. Філософ вважав, що людське пізнання не має меж. Напевне, саме тому він відгукнувся на прохання групи землевласників, занепокоєних майбутнім сільського господарства. І, не маючи безпосереднього відношення до аграрного виробництва, спираючись на принципи антропософії, розробив модель нового землеробства. Лекції Р. Штайнера були, по суті, відповідями на глобальні питання, які мають значення для всього людства: як отримувати здорову і смачну їжу, не виснажуючи землю; як подолати згубні наслідки застосування на полях отрутохімікатів; як відновити природну рівновагу, порушену використанням монокультур; як перейти до доброго і розумного ставлення до природи. Слухачів своїх лекцій він закликав втілювати і досліджувати його теорію на практиці. Ті, хто ризикнув це зробити, отримали передбачений вченим



Приготування біодинамічних препаратів

результат, і кількість послідовників біодинамічного землеробства почала зростати.

Зараз біодинаміка поряд з органічним землеробством, пермакультурою та іншими моделями, які базуються на відновленні гармонії між людиною та її природним і соціальним середовищем, практикується у різних кутках світу – Північній Америці, Азії, Австралії. Та найбільш популярна вона в Європі, особливо – у Німеччині, Швейцарії, Голландії, країнах Скандинавії тощо. Біодинамічні господарі створили власну спілку «Demeter», яка є власником відомого у всьому світі товарного знаку. Наявність цього знаку на упаковці свідчить про найвищу якість продукції. Підтриманню авторитету спілки та її товарного знаку сприяє, зокрема, дуже сувора система сертифікації біодинамічних господарств.

Перші кроки в Україні

В Україні вже є ряд господарів, які застосовують методи біодинамічного землеробства на практиці, або хочуть їх опанувати. Серед них – як городники і дрібні фермери, так і власники досить великих господарств. Торік понад два десятки таких ентузіастів об'єдналися і заснували громадську спілку «Біодинаміка України». Один із проектів, який вона реалізує, – Платформа для навчання та обміну досвідом з біодинаміки в Україні, на базі якої восени минулого року запрацювала Школа Біодинаміки. Зараз у цій Школі навчаються аграрії з усієї України, зацікавлені у впровадженні біодинамічного землеробства. Заняття проводять відомі європейські фахівці на базі українських органічних та біодинамічних господарств.

Перший модуль навчання пройшов у Київській області на базі органічного господарства ZabiryOrganicFarm. Він був спрямований, насамперед, на ознайомлення з теоретичними засадами біодинамічного землеробства, висвітлення його етичної, філософської та нау-

кової складових, переосмислення усталених стереотипів щодо ведення сільського господарства. Ці питання висвітлив координатор Руху біодинамічного сільського господарства Франції (MABD), головний редактор журналу Biodynamis Лоран Дрейфюс. А експерт з ґрунтознавства Домінік Масно роз'яснив принципи родючості ґрунтів, сутності рослин як живих організмів, можливості практичного застосування біодинаміки на фермах. Під час цього модуля слухачі отримали великий обсяг нової інформації, а ще – познайомилися з одностудіями. На навчання з'їхалися фермери, учасники експозиції, представники органічних аграрних підприємств і аграрної науки. Усіх цих різних людей об'єднала ідея гармонійного господарювання у злагоді з природою та життям в цілому.

Біодинамічні препарати

Другий модуль навчання відбувся у Тернопільській області, на фермі «Жива Земля Потутори», яка, завдяки реалізації Швейцарсько-Українського проекту, вже кілька років успішно господарює за біодинамічними принципами. Очолює це господарство президент ГС «Біодинаміка України» Іван Бойко. Теоретичне вивчення біодинаміки чергувалося із практичними заняттями, під час яких учасники вчилися виготовляти біодинамічні препарати.

Лектори – фермер, співзасновник біодинамічної ферми «Жива Земля Потутори», консультант з біодинаміки у Східній Європі Райнер Закс (Швейцарія) та Маріус Гйорнер (Німеччина) розкрили сутність та роль кожного з таких препаратів у роботі фермера. Так, роговий коров'ячий гній, або препарат 500, поєднує у собі гній як результат процесу травлення і ріг як місце найбільшої конденсації енергії травлення корови. Роговий кремнезем, або препарат 501, складається з певним чином підготовленого кремнезему,

який вважають провідником енергій світла. Препарати біодинамічного компосту, які виготовляють з рослин – ромашки, кропиви, дубової кори, кульбаби, валеріани та різних органів тварин, розглядають у їхньому зв'язку та відводять їм відповідну роль у цілісному біодинамічному організмі господарства.

Кожен із учасників модулю взяв участь у підготовці складових частин для біодинамічних препаратів та їх поєднанні. Для того, щоб заготовки перетворилися на власне препарати, їх, із дотриманням відповідних правил, закопали у ґрунт, де вони пройдуть процес «дозрівання». Навесні їх викопують, і, під час чергового модуля, слухачі Школи вчитимуться застосовувати ці препарати на практиці.

Культура, що створила цивілізацію

Дуже цікавим видався третій модуль, який також пройшов на фермі «Жива Земля Потутори» на початку березня. Він мав назву «Біодинаміка, застосована до зернових культур» і був присвячений темі, важливій не лише для аграріїв, а й для кожної людини. Адже говорили про зернові культури і хліб – те, без чого ми не уявляємо свого життя.

Провів цей модуль Жан-Франсуа Бертелло – віце-президент Асоціації зі збереження насіннєвого різноманіття Франції, селекціонер, фермер, фахівець із хлібопечення. «Пшениця – культура, яка створила людську цивілізацію», – стверджує він. Адже саме перехід від збирання зерна дикорослих пшениць до їхнього культивування став поворотним моментом у розвитку цивілізації. Пшениця – культура, яка містить у своєму зерні всі речовини, необхідні для організму людини. Отже, можна прожити тривалий час, харчуючись самим тільки хлібом. Особливо корисний склад має зерно давніх пшениць спелити й камуту. А взагалі пшениць дуже багато видів, і спікер розповів про основні з них і про те, як сформувалася ця культура у її сучасному вигляді.

Що ж до звичайної пшениці озимої, вона теж має ті ж корисні властивості, але людство здебільшого неправильно її використовує. Річ у тому, що під час промислового виробництва білого борошна із зерна видаляють верхню шкірку – епідерміс, шар великих молекул білку під нею і зародок. А саме в них і міститься переважна більшість корисних речовин. Тому в борошні залишаються тільки крохмальні зерна і клейковина. Коли хліб із такого борошна потрапляє у шлунок, він утворює там шар, що перешкоджає всмоктуванню інших поживних речовин їжі. Отже, набагато кориснішим є хліб із цілнзернового борошна, в якому збережене все корисне, і який не «забиває» шлунок. До того ж, випікати такий хліб треба не на пекарських дріжджах, присутність яких у їжі також небажана, а на заквасці, зробленій із борошна.

Жан-Франсуа Бертелло привіз із Франції закваску, на якій він випікає хліб у своїй пекарні. «Я привіз трішечки душі із Франції», – сказав він. Спікер модуля показав, як користуватися закваскою, і навіть подарував потроху кожному слухачеві. Хліб, випечений під час занять, виявився дуже смачним. Крім того, він може зберігатися, не черствіючи, до 10 діб. У Франції він запатентований, і пан Бертелло – єдиний його виробник у країні. Цей продукт дуже популярний, тож він має постійних покупців.

Проте, Жан-Франсуа Бертелло пішов ще далі. Оскільки за вмістом поживних речовин давні пшениці корисніші, ніж сучасні, він вирішив вивести на їх основі сорт, що якнайкраще відповідав би потребам людського організму. Тому в науковій установі, де зберігається генетичний матеріал пшениць, відібрав 85 давніх сортів і, разом із своєю колегою, вивів новий сорт із запланованими якостями. Назвали його Жафабель. Селекціонер привіз невеличкий снопик цієї пшениці в Україну й наприкінці модуля подарував його, щоб на полях «Агроекології» ми почали вирощувати цей корисний сорт.

Отже, третій модуль Школи Біодинаміки завершився, але навчання триває, і попереду чекає ще чимало цікавих теоретичних і практичних занять.

Сергій Козін,
головний агроном



Рудольф Штайнер

Особистість

Михайло Михайлик: «Без села Михайлики себе не уявляю»

Голову Михайликівського старостинського округу Михайла Михайлика односельці називають не інакше, як мером. І у цьому відчувається повага та визнання, адже не часто таке от звучне звання своєму голові щиро присуджує громада.

Цими днями Михайлу Миколайовичу виповнилося 50 років. Жителі Михайликів підходили просто на вулиці, розповідали про діяльність свого мера і просили написати про нього. І ми раді виконати ці прохання.

Михайло Михайлик народився 15 березня 1968 року в Михайликах, у дружній роботячій родині. Батько, Микола Максимович, працював водієм, механіком на лучно-меліоративній станції. Станція осушувала заболочені землі, організовувала полив – одним словом, робила землю придатною для господарювання. Мати, Любов Пилипівна, після закінчення Хомуцького ветзоотехнікума отримала кваліфікацію ветеринарного лікаря і очолювала державну дільницю ветеринарної медицини, яка обслуговувала значну частину Шишацького району.

Уже в дитинстві Михайло захоплювався тими заняттями, які є частиною його життя й зараз. Одне з таких захоплень – мистецтво. Мати дуже гарно співає, брала участь у художній самодіяльності. Та й з подругами часто збиралися у вільну годину, щоб поспівати просто на вулиці. Іноді й зараз так роблять. Тож і її син полюбив музику, народну пісню. Навчаючись у середній школі, хлопчик паралельно опановував мистецтво гри на трубі. Сюди, в Михайликівську школу, приїжджав викладач музики з Шишак, пізніше сам Михайло їздив до райцентру, щоб завершити музичну освіту. Дотепер музика має велике значення у житті Михайла Миколайовича, він – активний учасник ансамблю народних інструментів «Веселі музики», чоловічого квартету. Також із дитинства дружив зі спортом, подобалося щось майструвати власними руками.

У випускному класі почав замислюватися про вибір професії. Здібному учневі відкривалося чимало доріг. Думав і про те, щоб будувати міста та села, і про створення нової техніки, і про захист співвітчизників у правоохоронних органах... Але перевагу віддав професії вчителя. І, як показав час, не помилився. Вступив до Полтавського педагогічного інституту, щоб отримати професію вчителя загально-технічних дисциплін – автосправи, креслення, праці тощо. В інституті активно займався гирьовим спортом: був учасником команди вишу, успішно виступав і перемагав на змаганнях різних рівнів, здобув звання майстра дружин з футболу. Завдяки цьому отримав додаткову кваліфікацію учителя фізкультури.

Після першого курсу навчання довелося на деякий час призупинити: Михайла Миколайовича призивали до армії. Служив в елітних військах – окремії мотострілецькій дивізії особливого призначення у Москві, яка охороняла і забезпечувала безпеку урядових структур. Був заступником командира взводу навчальної автомобільної роти. Вже тоді випала нагода проявити свої педагогічні здібності: навчав солдатів, які тільки-но починали службу.

Після проходження військової служби повернувся до інституту, успішно закінчив його та отримав за розподілом перше робоче місце у школі села Велика Бузова на Шишащині. Щоправда, можна було залишитися в інституті – такі пропозиції надходили здібному активному студенту. Але хотілося повернутися в село і навчати дітей. Тож почав працювати вчителем фізики й математики у середніх класах. А за рік отримав пропозицію перейти на посаду вчителя фізкультури у рідній Михайликівській середній школі. Цю пропозицію прийняв не вагаючись.



Михайло Михайлик

– Без села Михайлики себе не уявляю, – зізнається Михайло Миколайович. – Подобається жити саме тут. І коли доводилося бути в інших краях, мав одну мрію – повернутися у рідне село.

На новому робочому місці все складалося якнайкраще. Учні класу, в якому Михайло Михайлик був класним керівником, дотепер згадують, як цікаво і весело вони навчалися, брали участь у різних конкурсах, змаганнях, як їм у всьому допомагав учитель.

– Я сам був молодим, коли вчителював, мабуть, тому було цікаво з дітьми, – згадує ті часи Михайло Миколайович. – Поряд із навчальним процесом були спільні заняття спортом, походи, гра на гітарі, спів, танці.

Щасливий у своїй професії, пропрацював у школі близько 10 років. Тут зустрів і своє кохання. Так би, напевно, і продовжував вчителювати, якби не зміни в країні. Настав 2005-й рік – рік Помаранчевої революції. Відчувалося піднесення, свіжий вітер перемін, хотілося щось зробити для України і рідного краю. Ще до цих подій Михайло Миколайович мав досвід роботи головою виборчої комісії. І хоча завжди більше цікавився практичними справами, ніж політикою, все ж з інтересом поставився до пропозиції виставити свою кандидатуру на вибори сільського голови. Адже у разі перемоги отримував більше можливостей працювати на благо рідного села. І хоча інші кандидати мали більший досвід, відрив від них вже на тих перших виборах був досить переконливим. Тож довелося робити все, щоб виправдати цю довіру односельців.

– Спочатку було важко, – говорить Михайло Миколайович. – Посада сільського голови – це і господарська робота, і керівна. З господарською був уже знайомий – наприклад, брав активну участь у будівництві водогону в себе на вулиці. А от керівна діяльність вимагає прийняття правильних рішень, які, до того ж, мають усіх задовольняти.

З перших днів роботи занурився у вивчення законів та підзаконних актів, необхідних у роботі. Опановував мистецтво проведення сесій, співпраці з підлеглими, спілкування з відвідувачами. Добрим словом згадує всіх, хто підтримував у той час, поділявся своїми знаннями і досвідом:

– Я потрапив у колектив, де кожен працював не перший рік, добре знав свою роботу. Дякую за підтримку колективу, наставникам. Допомогали мені, як молодому голові, і керівники району, і голови інших сілград. Ділився своєю мудрістю Семен Свиридонович Антоненко. Підтримувала родина.

У перші ж роки роботи Михайло Миколайович проявив себе як керівник, котрий працює для людей, для блага громади. Однею з перших важливих і помітних справ стало влаштування вуличного

освітлення. До того воно існувало деінде і у дуже примітивній формі: на стовпах висіли лампочки, вмикачі від яких були розташовані у дворах селян. Вони й вмикали світло, коли вечоріло. Новий сільський голова організував перехід на централізоване освітлення, яке одночасно вмикається й вимикається по всьому селу, постійно підтримується у належному стані. Тоді ж почав вирішувати нагальне питання із забезпечення села дитячим садочком. Вже ці справи засвідчили, що громада правильно вибрала собі голову, тож і на наступних виборах люди підтвердили високий рівень довіри Михайлу Михайлику. Отже, він очолює громаду вже 12 років.

За цей час зроблено чимало. І вагомим не тільки масштабні справи, але й такі, котрі не завжди на видноті, проте, роблять життя людей кращим. Серед таких великих і малих справ – організація будівництва твердого дорожнього покриття на вулицях, водозабезпечення населення, ремонт соціальних об'єктів, прибирання вулиць і вивезення сміття, облаштування зупинок громадського транспорту, озеленення, наведення ладу на цвинтарях, у пам'ятних місцях, зонах відпочинку, підтримання у належному стані пам'ятників, організація днів села, святкувань визначних дат, концертів тощо. Причому, увагу голова приділяє і самим Михайликам, і іншим селам громади – Харенкам, Порскалівцям. Звісно, багато цих справ робиться спільно із громадою, активістами, ПП «Агроєкологія», за підтримки селищної ради, районної й обласної державних адміністрацій. Так, після децентралізації, коли сільська рада стала старостинським округом у складі Шишацької ОТГ, вдалося спільними зусиллями вирішити питання транспортного сполучення із районним центром, за чистотою у селі тепер стежить працівник комунального підприємства громади, вирішується питання із місцевою пожежною охороною. Масштабними є й плани на майбутнє, серед яких, зокрема, – створення центру громадської безпеки, реконструкція амбулаторії.

– Сподіваюся, що з допомогою людей буде ще багато чого втілено у нашому старостаті, – говорить керівник. – Дякую, що громада не тільки повірила мені, але й допомагає. Майже ніхто не стоїть осторонь – всі підказують і працюють поряд. Є команда, бажання, багато задумів.

Та поважають старосту не лише за ці справи. У розмові односельці зізнаються, що цінують особисті якості Михайла Михайлика. Адже він не став кабінетним керівником, не відокремився від людей. Його завжди можна бачити у вирі подій: під час прибирання села він сам береться за пилку чи косу, на концертах – сідає за пульз звукорежисера, на службах у храмі – співає у церковному хорі... І так у всьому, що відбувається у селі.

– По-іншому не вмію, – говорить староста. – Некомфортно почуваюся, коли хтось щось робить, а я – ні.

А коли комусь із громади потрібна порада, допомога, теж завжди можна звернутися до старости і бути впевненому, що тебе почують, допоможуть словом і ділом.

За всіма громадськими клопотами Михайло Миколайович приділяє належну увагу родині. Завжди підтримує чоловіка дружина Віта Сергіївна, яка працює у дитячому садочку. Син Олександр здобуває у Полтаві професію юриста. Дочка Алла – дев'ятикласниця. Діти поділяють любов батька до мистецтва, їх теж часто можна бачити на сцені будинку культури.

Так продовжує йти по життю людина, котра об'єднує громаду, стає організатором і двигуном перетворень. Засновники, дирекція, колектив ПП «Агроєкологія» приєднуються до чисельних привітань Михайлу Миколайовичу із ювілеєм та бажають й надалі вершити справи на благо людей. Здоров'я Вам, натхнення й успіху в усіх починаннях, благополуччя, родинного затишку!

Тетяна Огнєва

ІМЕНІННИКИ
КВІТНЯ

1 квітня

Юрій Володимирович
ХАЩІВСЬКИЙ, доглядач ВРХ

3 квітня

Олена Олександрівна БІЛОУС,
свинарка

4 квітня

Володимир Михайлович
САРАЖИН, слюсар

6 квітня

Віктор Євгенович СУКАЧ,
головний енергетик

10 квітня

Михайло Іванович БАРАТ,
оператор ЗАВу

11 квітня

Олена Юріївна КУЛАГА, доярка
Олександр Дмитрович НІМЕЦЬ,
оператор ЗАВу

14 квітня

Юрій Іванович БАБАНСЬКИЙ,
помічник директора

15 квітня

Ірина Миколаївна ПІВЕНЬ,
доярка

16 квітня

Володимир Миколайович
ЖИВИЛО, тесляр

17 квітня

Віра Петрівна ЗЕЛЕНОВА,
доярка

18 квітня

Катерина Іванівна ЯРЧЕНКО,
старший диспетчер

18 квітня

Віра Петрівна БІЛОУС,
завідуюча СТФ

19 квітня

Сергій Геннадійович
АГЛОТКОВ, тракторист
Євгенія Миколаївна
МАНАЧИНСЬКА, тваринник

21 квітня

Анатолій Васильович БЕЙГУЛ,
завідуючий МТФ№4

21 квітня

Богдан Володимирович
КОМАРНИЦЬКИЙ, тваринник

24 квітня

Ігор Анатолійович РОЩІН,
тракторист

24 квітня

Олег Миколайович ОСІПОВ,
охоронець

24 квітня

Василь Тихонович ЯРЧЕНКО,
водій

26 квітня

Микола Петрович КУРИЛО,
оператор ЗАВу

27 квітня

Ольга Михайлівна ШЕРЕМЕТ,
вагар

29 квітня

Василь Іванович СИСЮК,
агроном

29 квітня

Тарас Григорович ДИВИНЕЦЬ,
оператор переробного цеху

30 квітня

Валентина Іванівна ШЕВЧЕНКО,
доярка

**Щиро вітаємо
іменинників та бажаємо
міцного здоров'я, успіхів
в усіх починаннях,
щастя, благополуччя.**

Культура

Звання народних підтвердили

24 березня у Шишацькому селищному будинку культури відбувся районний огляд-конкурс аматорських колективів художньої самодіяльності на підтвердження звання народних. Вчоргове успішно виступив і михайликівський колектив.

Ансамбль народних інструментів «Веселі музики» Михайликівського СБК (художній керівник Володимир Михайлець) – один із улюблених колективів михайличан. Уже кілька десятиліть він створює святковий настрій глядачам, звертаючись до них із рідної сцени і успішно виступаючи на різних заходах у районі та за його межами.

Народні музичні традиції у Михайликах та навколишніх селах і хуторах існують здавна. Ще в 1940–50-х роках тут діяли троїсті музики та інструментальні ансамблі. Ансамбль народ-

них інструментів «Веселі музики», продовжуючи ці традиції, зародився у 1950-х роках у Порскалівці, у середині 1980-х років переніс свою діяльність у Михайлики, а в 2006-му році отримав свою сучасну назву. У тому ж році він дістав визнання не тільки земляків, але й поважної професійної конкурсної комісії, вперше отримавши звання народного.

Звісно, протягом цих років склад ансамблю змінювався. Але незмінно приходили талановиті, залюблені в мистецтво люди. У теперішньому складі ансамблю – талановиті самодіяльні митці: Ольга Бігдан, Катерина Коробка, Валентина Сиротко, Ольга Коваль, Валентина Луценко, Наталія Юрченко, Ольга Німець, Лариса Зливко, Людмила Кібець, Володимир Михайлець, Михайло Михайлик, Роман Маначинський, Вадим

Кібець. Багато з них співають і грають у цьому колективі більше 10-ти, а то й 20–30 років. І завдяки неабияким здібностям та відданості улюбленій справі вже 12 років утримують звання народного колективу.

Високе звання ансамблю захистив і цього разу. У поважного журі, до складу якого увійшли відомі в області діячі культури і мистецтва, не виникло сумнівів щодо михайликівського колективу. Отже, «Веселі музики» і цього разу успішно підтвердили, що вони гідні звання народних. Ми вітаємо митців з черговою перемогою та бажаємо й надалі плідно служити українському мистецтву та рідному краю.

Юлія Лега, завідувача відділом кадрів

«АГРО-ЕКО» – науково-виробниче
видання ПП «Агроєкологія»Зареєстровано управлінням
у справах преси та інформації
облдержадміністрації 25.08.2003 р.
Св. ПЛ 596ЗАСНОВНИК:
Приватне підприємство
«Агроєкологія»
ВИДАВЕЦЬ:
Приватне підприємство
«Агроєкологія»ШЕФ-РЕДАКТОР:
С.С. Антоненко
ВІДПОВІДАЛЬНА
ЗА ВИПУСК:
Г. А. КозельськаРЕДКОЛЕГІЯ:
А.С. Антоненко,
В.М. Самородов,
К.І. Ярченко,
Ю.Д. Лега.АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
38013, Шишацький район,
с. Михайлики, вул. Леніна, 26
тел. (05352) 9-78-59, 9-76-36.
Газета виходить двічі на місяць.
Наклад: 1300 екз.ВІДДРУКОВАНО
у ТОВ «Видавництво
«Миргород»
Зам. №
Розповсюджується
безкоштовно.